משרד החינוך
הפיקוח על הוראת האזרחות

ערבות הדדית ומעורבות אזרחית

על רקע אירועי ה -7.10 ומלחמת "חרבות ברזל"

gstudioimagen from https://www.vecteezy.com

"כל ישראל עֲרֵבִים זה לזה"

(חז"ל- ספרא, מדרש הלכה על ספר ויקרא)

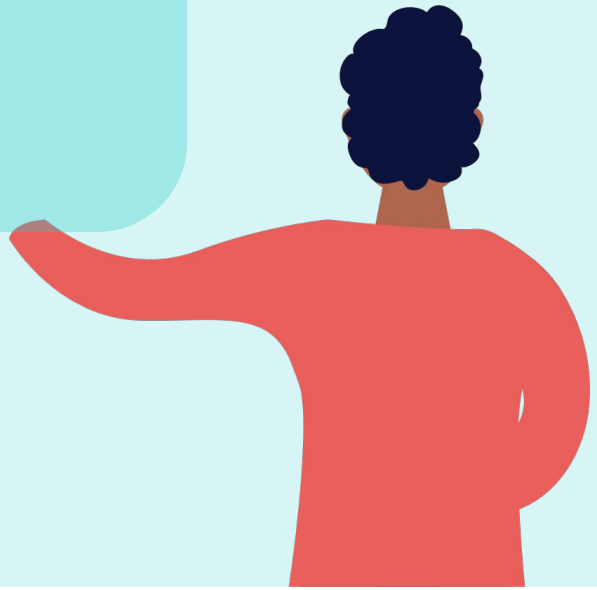

- מה משמעות הביטוי: "כל ישראל עֲרֵבִים זה לזה?"
- מה פירוש המילה "עֲרֵבִים"?

ערבות הדדית

אחריות של הקהילה כלפי כל אחד מחבריה, ושל כל אחד מחברי הקהילה כלפי הכלל.

ביהדות נקבע על ידי חז"ל כלל מוסרי והלכתי לציון ערבות הדדית - כל ישראל ערבים זה לזה.

משמעותו המקורית של הביטוי היא שכל אדם נושא באחריות על קיום המצוות של חברו.

בימינו רווח הביטוי במשמעות שונה, של אחווה, סולידריות חברתית ותחושת אחריות של כל אדם על שלומו ורווחתו של זולתו ושל הכלל.

מעורבות אזרחית

"מעורבות אזרחית מתייחסת לדרכים שבהן משתתפים אזרחים בחיים הציבוריים, באמצעות הצבעה, פעילות פוליטית, השתתפות בתנועות חברתיות או הצטרפות לעמותות התנדבותיות"

(סידני ורבה)

"מעורבות אזרחית מתייחסת לפעילויות שבהן אנשים פועלים למען טובת הכלל ורווחת החברה. זה כולל התנדבות, עזרה הדדית בקהילה, פעילות בארגונים חברתיים ותרומה ישירה לשיפור איכות החיים של קבוצות חלשות או של החברה כולה."

(אמיתי עציוני)

התנדבות ופעילות אזרחית וחברתית של אזרחים הפועלים מעבר למילוי חובותיהם על פי החוק, היא חלק מתרבות פוליטית דמוקרטית בריאה, והינה חיונית לחוסן, לשגשוג ולרווחה של הקהילה, החברה והמדינה.

הקדמה

עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", ב- 7.10.23, התגייסו אזרחים רבים מכל רחבי הארץ והתנדבו בפעילויות מגוונות.

בשיעור זה נדון בפעילויות שמבטאות מעורבות אזרחית ואת ערך הערבות הדדית, ובדרכים לקדם פתרונות לאתגרי השעה.

עבודה בקבוצות

- הביאו דוגמאות למקרים בהם הייתם שותפים לפעילות התנדבותית או שנחשפתם לפעילות המבטאת את ערך הערבות ההדדית ו/או רעיון המעורבות האזרחית.
  העלו תמונה בקיר שיתופי וכתבו בקצרה על הפעילות.

- דונו וכתבו - מה ניסו לקדם פעולות אלו? מדוע פעולות אלו היו חיוניות? איך היתה נראית המציאות בהיעדרה של התנדבות אזרחית מיידית ורחבת היקף?

עבודה בקבוצות (המשך)

- בדקו במרשתת מהם הצרכים שטרם ניתן עבורם מענה. הביאו כתבה הממחישה זאת.
- סכמו את עיקרי תוכן הכתבה, והציגו מושגים מתכנית הלימודים באזרחות הבאים לידי ביטוי בה.
- הביעו דעתכם: מי אחראי למתן מענה לבעיה שזיהיתם?
- האם האחריות הינה ברמת השלטון המרכזי, השלטון המקומי, הקהילה או החברה האזרחית?
- כיצד אנו האזרחים יכולים להביא לקידום המענה לבעיות שעלו, ברמות האחריות השונות (שלטון מרכזי/ שלטון מקומי/ קהילה/ חברה אזרחית)? דונו בדרכים לקדם פתרונות לבעיות.
- הציגו בפני הכיתה את התוצרים.